

Тема уроку: «РІДНА МАТИ МОЯ-УКРАЇНО!».

Мета уроку:

- **виховна**

формування в учнівської молоді розуміння єдності та цілісності України, пробудження національної самосвідомості, почуття причетності до всіх подій, що відбуваються в Україні;

виховання почуття любові до Батьківщини та гордості за свій народ, свою країну;

виховання поваги до державних символів України, шанобливого ставлення до традицій українців та представників інших національностей, які населяють країну;

виховання людяності, гідності, справедливості, толерантності, відповідальності — основних моральних цінностей, що визначають ставлення до людей і сприяють єдності країни, стабільності, миру й злагоді в Україні;

- **пізнавальна**

сприяння усвідомленню вихованцями спільних цінностей української нації: державного суверенітету, незалежності, територіальної цілісності й демократичних засад державного устрою;

мотивування учнів до усвідомленої поведінки на основі розуміння та прийняття ними морально правових регуляторів життя, суспільства і держави;

- **навчальна**

розширення знань дітей про цінності українців і України взагалі; розвиток у вихованців бажання брати посильну участь у розбудові та зміцненні єдності нашої держави, готовності здобувати якісну освіту і розумними справами збагачувати рідну землю;

формування правової культури, правосвідомості вихованців, їх поваги до Конституції України, законів України, усвідомлення своїх прав, свобод та обов'язків.

Форма проведення: Урок-подорож

Місце проведення: навчальна кімната

Тривалість: 45 хвилин

Обладнання: Державні символи України, Конституція України, політична карта України, портрети видатних діячів нашої країни, мультимедійні матеріали, аудіозаписи пісень, виставка плакатів «Подорожуємо Україною»

Вислови.

Всім серцем любіть Україну свою, І

вічні ми будемо з нею (В. Сосюра).

Свою Україну любіть, За неї Господа

моліть (Т. Шевченко).

Хід уроку

I. Організаційна частина

II. Вступна частина

Учитель:

Щасливі ми, що народилися на такій чудовій, багатій, мальовничій землі - в нашій славній Україні! Тут жили наші діди і прадіди, тут живуть наші батьки, тут корінь роду українського, що сягає сивої давнини. Материнський образ України встає з полинових степів і глибинної чорноземної скиби, як барва зоріє із зажури поліських озер, що чистими очима довірливо дивляться на світ, виростає недосяжно на повен зріст із карпатських верховин.

Нема життя без України, бо Україна - це мати, яку не вибирають, бо Україна - це доля, яка випадає раз на віку, бо Україна - це пісня, яка нічна на цій землі. Багатовікова історія українського народу, народу-великомученика, на долі якого було досить лиха... Майже кожне століття, як свідчать джерела, розпочате голодними роками, наслідками епідемій, спустошливими війнами, чужоземними навалами. З XV століття, з часів козаччини, почалася національно-визвольна боротьба за побудову незалежної самостійної держави. Але шлях до незалежності був тяжкий і тернистий. Важко назвати країну, яка б пережила те, що пережила Україна за більш ніж півтисячолітнє поневолення (1240 - 1991 р.)

Сьогодні наш урок – це урок патріотизму, єдності українського народу, роздум про історичну долю, сьогодення і перспективи України.

Тема нашого уроку: «**РІДНА МАТИ МОЯ-УКРАЇНО!**».

Учениця:

Прапор — це державний символ,
Він є в кожній державі,
Це для всіх — ознака сили.
Це для всіх — ознака слави.
Синьо-жовтий прапор маєм,
Синє — небо, жовте — жито,
Прапор свій оберігаєм,
Він — святиня, знають діти.
Прапор свій здіймаєм гордо,
Ми з ним дужі і єдині,
Ми навіки є народом:
Українським в Україні.

(Н. Поклад)

Учень:

Наш герб — тризуб, це воля, сила,
Наш герб — тризуб! Недоля нас косила,
Та ми зросли, ми є, ми завжди будем,
Добро і пісню несемо ми людям.

(Н. Поклад)

Учень:

Слова палкі, мелодія врочиста,
Державний гімн ми знаємо усі.
Для кожного села, містечка, міста —
Це клич один з мільйонів голосів.
Це наша клятва, заповідь священна,
Хай чують всі — і друзі, й вороги,
Що Україна вічна, незнищенна,
Від неї ясне світло навкруги. (Н. Поклад)

Учень:

Народе мій, пишаюся тобою:
Моя душа – частинка твого «Я».
Красою правди у святім двобою
Понад Майданом сонця лик сія...
Є нація! Хай знають всі у світі:
Ми є! Народ піднявся із колін!
І переможно сонце правди світить,
Співає гордо наш Державний Гімн.

Звучить Державний Гімн України

Учитель:

Хто ми, звідки ми і куди ми йдемо - ці питання завжди хвилювали людство. Кожен народ, кожна людина мають свої святині, будують плани на майбутнє. У нас, українців, найбільшою святинєю є наша родина. Родина – це не тільки наша сім'я, це наша Батьківщина – Україна.
Україна – це отча земля, рідний край, де ми народилися.
Погляньте на карту України. На ній позначено кордони української землі. На півдні нашу державу омивають теплі моря – Чорне й Азовське, є в нас чудові гори. Простір землі, заселений українським народом великий. Щоб його перетнути, потрібно пішки йти із заходу на схід 90 днів, долаючи щодня по 30 км. Сучасна держава Україна утворилась у результаті розпаду Радянського Союзу 1 грудня 1991 року. Україна – унітарна європейська держава. Нашими сусідами є такі країни: Білорусь, Росія, Польща, Молдова, Угорщина, Румунія, Словаччина.

Учень:

Від Карпатських смerek до Таврійських степів-
Україна моя, тут дід-прадід мій жив.

Учениця:

Мати Україно! Берегине долі народної! Це ти в часи лихоліть підносила дух дітей своїх, сповнюючи їх гордістю і повагою. Це твої згорьовані очі йшли за нами всіма великотрудними дорогами, не давали забути, хто ми є, чиї ми діти.

Молитва за Україну «Боже великий, єдиний...»

Учитель:

У духовному і політичному житті кожного народу є події і роки, які назавжди входять в його історію, свідомість, визначають характер буття, місце і роль у світових цивілізаційних процесах. В історії України чимало подій, що перед усім світом продемонстрували прагнення українського народу до вільного життя. Як свідчить історія, із тисяч народів і народностей світу лише 200 вирости в нації – створили свої держави й домоглися визнання світової спільноти, серед них – Україна.

Українська держава зможе розвиватися далі лише за умови, що вона буде знати своє минуле і при цьому пам'ятати, що саме історична свідомість є вищою духовною цінністю будь якої нації.

Сьогодні ми з вами відправимося у велику, хоч і уявну, подорож своєю рідною Україною, побуваємо в найзаповітніших куточках нашої Батьківщини, що, як золоті зерна з в колосках, будуть підживлювати нашу самосвідомість, допоможуть відчутти велич історії нашої країни, дізнатися більше про життя і творчість видатних синів і дочок України.

I. Київ – столиця України

Учень: У центрі Києва, неподалік від Софійського собору, знаходиться унікальна пам'ятка оборонної архітектури Київської Русі – *Золоті ворота*. Як і Софія Київська, Золоті ворота належать до найдавніших споруд Східної Європи першої половини XI ст.

Золоті ворота були не тільки найпотужнішою ланкою в системі укріплень стародавнього міста, але й парадним в'їздом до Києва. Через них в'їжджали послы з Візантії та інших держав Європи й Сходу. Під цими склепіннями входили до міста зі славою й здобиччю учасники воєнних походів.

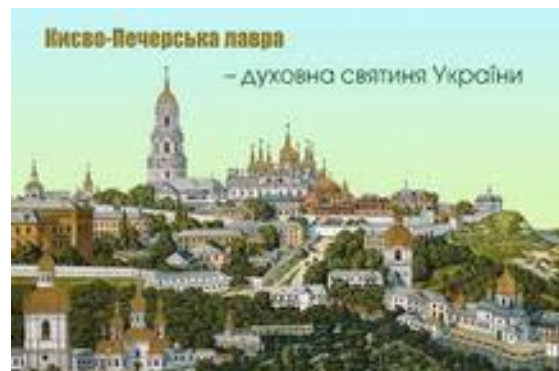
Золоті ворота являли собою бойову вежу із проїздом, яку вінчала надбрамна церква Благовіщення. Золота брама уособлювала могутність держави, її велич та непереможність. Справді, для свого часу брама була неприступною. Після 1240 року згадки про Золоті ворота надовго зникають з писемних джерел, тому невідомо, в якому стані перебувала брама після монгольської навали. Лише наприкінці XV–XVI ст. повідомлення про Золоті ворота знову з'являються в офіційних документах і записах мандрівників. З писемних джерел та малюнків відомо, що у XVI–XVII ст. Золоті ворота були напівзруйнованими.

У середині XVII ст. в Києві почалася розбудова фортеці з метою захистити місто від польських військ, а пізніше – від турецької агресії. Таким чином, Золоті ворота до середини XVIII ст. входили до системи Старокиївської фортеці. Тут перебувала гарнізонна варта.

XX ст. питання про збереженість пам'ятки постійно підіймалися фахівцями та громадськістю. У 1970 р. Українське товариство охорони пам'яток історії та культури УРСР створило спеціальну комісію для обстеження стану Золотих воріт, до якої увійшли історики, археологи та архітектори. Комісія дійшла висновку, що задля збереження пам'ятки необхідно побудувати захисний павільйон, який відтворює пам'ятку в її гіпотетичному первісному вигляді. Спорудження павільйону розпочалось в червні 1981 року, а завершилося в квітні 1982 року. В середині реконструйованого павільйону Золотих Воріт розташовано експозицію присвячену історії будівництва, існування та реконструкції головної брами стародавнього Києва. У 2006 році музей «Золоті ворота» був закритий, Золоті Ворота перебували у аварійному стані. І лише з 2009 року музей відремонтували і знову відкрили для відвідування.

Учениця: Києво-Печерська лавра

Протягом багатьох століть височить на дніпровських схилах дивовижний архітектурний ансамбль однієї з найвизначніших святинь православного світу - Свято-Успенської Києво-Печерської лаври. Це одна з найбільших православних святинь України, визначна пам'ятка історії та архітектури, а також

діючий монастир Української православної церкви Московського патріархату зі статусом лаври. З часу свого заснування як печерного монастиря у 1051 році Києво-Печерська лавра була постійним центром православ'я на Русі. Разом із Софіївським собором вона занесена до Світової спадщини ЮНЕСКО. На території Верхньої Лаври діє Національний Києво-Печерський історико-культурний заповідник, якому було надано статус національного у 1996 році. Монастирське життя зосереджене на території Нижньої лаври. Обидві частини Лаври відкриті для відвідувачів. Монастир заснований у 1051 році за князя Ярослава Володимировича монахом Антонієм, як печерний монастир. Вважається одним з перших монастирів на Русі, що поклав початок руському чернецтву. Співзасновником монастиря вважається один з перших учнів Антонія — Феодосій. В XI столітті монастир став центром розповсюдження і затвердження християнства в Київській Русі. У XII столітті монастир отримав статус «лаври» — головного великого монастиря. У XVIII столітті Києво-Печерська лавра стала найбільшим церковним феодалом в Україні: їй належали три міста, сім містечок, біля двохсот сіл і хуторів, більше семидесяти тисяч кріпаків, дві паперові фабрики, одинадцять цеглових і шість скляних заводів, більше ста шестидесяти винокурень і вітряків, біля двохсот шинків, два кінних заводи.

Ансамбль Києво-Печерської лаври - це своєрідний музей форм і стилів, у якому репрезентовано кращі зразки національної архітектури. Кожна споруда має своє обличчя, свій художній образ. Внаслідок праці талановитих архітекторів та будівельників виник один з найвидатніших монастирських комплексів - Києво-Печерська лавра. Більше ніж 950 років її історія нерозривно пов'язана з історією, життям і культурою українського народу.

Учень: Софія Київська

Серед збережених на теренах Східної Європи пам'яток архітектури собор Святої Софії у Києві є найстародавнішим.

Видатна пам'ятка давньоруського зодчества XI ст., Софійський собор, завжди зачаровував будь-кого, хто хоча б раз у житті його бачив. Вдягнений

у пишні барокові шати, собор органічно поєднується з монастирським ансамблем XVIII ст., зведеним у стилі українського бароко: Будинок митрополита, Хлібня, Трапезна, Бурса, Братський корпус, Дзвіниця, Південна вежа. Спорудам притаманна святковість, гармонія з природою, виразний національний характер. Перебуваючи на подвір'ї, в оточенні цих прекрасних споруд, на мить поринаєш у давнину з відчуттям далекого відлуння тихого монастирського життя.

Створювався Софійський собор як центр Київської митрополії і головний храм Руської держави, у ньому інтронізували митрополитів, збирали собори єпископів, затверджували церковні закони, тут князі сідали на Київський стіл, тут вони приймали іноземних послів, укладали угоди.

При соборі велося літописання, існував скрипторій, була заснована бібліотека.

Під склепіннями Софії, можливо, уперше прозвучало «Слово про закон і благодать». У ньому митрополит Іларіон – автор цього видатного церковно-політичного твору витлумачував нещодавно охрещеним киянам основи християнського світобачення та сенс світової історії, визначивши в ній одне з чільних місць Руській землі.

Літописні свідчення про час будівництва Софії Київської суперечливі. «Повість минулих літ» пише про її закладини у статті 1037 р., де йдеться про заснування князем Ярославом Мудрим. Інші відомості пропонує Новгородський І літопис молодшого ізводу: «У рік 6525 [1017]. Ярослав пішов до Берестія і закладена була Софія у Києві», а під 1037 р. той же літопис сповіщає: «зложив Ярослав город Київ і церкву святої Софії звершив». З цього випливає, що закладини Софійського собору відбулися 1017 р., а у 1037 р. будівництво храму було закінчене.

Після встановлення в Україні більшовицької влади (1919 р.) Софія Київська більше двох десятиліть лишається діючим храмом. У 1934 р. її закривають і перетворюють на Державний архітектурно-історичний заповідник.

У 1987 р. міжнародне журі Гамбурзького фонду присудило софійському заповіднику Європейську Золоту медаль за збереження історичних пам'яток. У 1990 р. Софійський собор у Києві разом з усім комплексом монастирських споруд внесено до Списку всесвітньої спадщини ЮНЕСКО. Після набуття Україною незалежності заповідник отримує статус національного (1994 р.). З цього часу його назва – Національний заповідник «Софія Київська».

II. Свято-Успенська Почаївська лавра

Учень: З сивої давнини й по сьогодні Почаївський монастир є однією з найшанованіших святинь, яку щорічно відвідують тисячі прочан. В Україні він поступається хіба що Києво-Печерській лаврі.

Це величний архітектурний ансамбль, що складається з 16 церков, резиденції архиєпископа, дзвіниці, келій. Усі будівлі ідеально

поєднуються з мальовничим ландшафтом, скелястим схилом гори та терасами. Святинями Почаївської Лаври є відбиток ступні Божої Матері, джерело з цілющою водою, чудотворна ікона Матері Божої, моці преосвященного Йова. Монастир був заснований ченцями, що з'явилися тут в 1240-1241 рр., рятуючись від татаро-монголів, які захопили і зруйнували Київ. Першими приміщеннями монастиря були печери в товщі гір, а першою будівлею – невелика дерев'яна церква Успіння, яку звели в 13 ст. на терасі північного уклону пагорба. Саме тоді за легендою і з'явилася ченцям богоматір у вогняному стовпі над Почаївською горою, після чого на одній з скель начебто залишився відбиток її стопи.

Будівництво мурованого монастиря почалося в XVI ст., коли власниця цих земель Гойська, до заміжжя – Козинська, записала в кременецькі земські книги свої великі пожертвування на будівництво Почаївської церкви та одноповерхових келій для ченців. Завдяки цьому спонсорству будівництво пішло скоріше і було невдовзі закінчено. Гойська, крім того, подарувала монахам "чудотворну" ікону богоматері в 1597 р.

В комплекс монастиря крім численних культових будівель входять кам'яні і дерев'яні оборонні споруди XVII ст. (вежі та стіни), адже монастир за свою історію витримав не одну облогу.

Архітектурний ансамбль Лаври сформований з доміантою –

Успенським собором 1771- 1783 рр. (за проектом архітектора Готфрида Гофмана, а роботи виконувались під керівництвом Петра Полейовського). До речі, при його будівництві архітектора просили “даремно гроші не тринькати, зайве не вигадувати”.

Учень:Починаючи з XIX ст. старі будівлі реконструюються, споруджуються нові: надбрамний корпус, дзвіниця, друкарня, Троїцький собор (1910 –1913 рр).

В монастирі є 13 дзвонів, 2 з них – годинникові. Раніше, кажуть екскурсоводи, найбільший дзвін було чути на 30 км., зараз – десь на 10. На третьому поверсі дзвіниці є дзвін вагою в 11,5 тонн! Від його звуків дрижить земля. Храм відомий своєю чудо-вою акустиккою.

Щодо ікон, то в інтер'єрі є деякі ще 1646 року, а головний іконостас був привезений з Москви. На "чудотворній" іконі оклад – золотий, зі справжніми діамантами та рубінами. Ікона коронована одним з пап римських.

В комплекс споруд лаври в Почаєві входять ще келії 1771-1780 рр., архієрейський будинок 1825 р., дзвіниця 1861-1871 рр. і надбрамний корпус 1835 р. В розробці, плануванні, в підготовці інтер'єрів та організації будівельних робіт в Почаєві брали участь відомі архітектори Матвій та Петро Полейовські, Ксаверій Кульчицький. Починаючи з 1830-х років старі будівлі комплексу реставруються, до них додаються нові споруди (згаданий вже надбрамний корпус, дзвіниця, друкарня за мурами комплексу (1895-1896), Троїцький собор).

В Лаврі є й печерна церква монаха Іова в справжній печері, там зберігаються його мощі.

III. Підгорецький замок на Львівщині

Учень:

Його вважають перлиною європейської архітектури і називають одним з кращих зразків «італійських парків», який є найкрасивішим та єдиним парком в Україні такого типу. Разом з Золочівським та Олеським замком він складає відомий маршрут «Золота підкова Львівщини».

Підгорецький замок був побудований в 1640 році за проектом архітекторів Гіема де Боплана та Андреа дель Авква. Цей замок як і всі замки «Золотої

підкови» пройшов багато руйнувань та відновлень. У 1646 році після прийому короля Владислава IV, під час бойових дій за часів Хмельниччини будівля замку зазнала першого руйнування. Одразу ж в 1651 році почалося і перше відновлення. Понад 20 років тривала реставрація замку, але протрималася вона не так і довго, так як в 1688 році (через 8 років після реставрації) він уже зазнав нещадної поразки від нападу татар.

Влада над замком передавалася з рук в руки по спадщині, викупувалася то одними, то іншими власниками. По приходу радянської влади замок був переданий у Львівський історичний музей, але і під його покровом в період радянсько-німецької війни Підгорецький замок не залишався в спокої. Після чергового нападу він був пограбований та в результаті облаштований як санаторій для хворих на туберкульоз. Такий статус замку тривав до часів, поки не була прийнята незалежність України. Вже після цього, в 1997 році, Б.Возницький взявся за глобальну реставрацію будівлі і замок був переданий Львівській галереї мистецтв.

IV. Запорізька січ

Учень:

Запорізька Січ – столиця козацьких земель, серце низового лицарства та центр козацької вольності, який існував за порогами Дніпра із середини 16 ст. до 1775. Утворення Запорозької Січі пов'язане з процесом формування українського козацтва і освоєння ним раніше спустошених татарами українських земель між Дніпром і Південним Бугом.

Численні козацькі загони, які займалися господарським освоєнням цих земель і вели постійну боротьбу з татарами, змушені були будувати на уходах укріплення для власної безпеки. Налічувалось 8 Запорозьких Січей, які по чергово змінювали одна одну. Розташовувались вони на території сучасних Запорізької, Дніпропетровської та Херсонської областях. Поява першої пов'язана з ім'ям Д. Вишневецького. В 1-й пол. 50-х рр. 16 ст. він заснував на о. Мала Хортиця (тепер – острів Байда) замок, який став козацькою твердиною і опорним пунктом для масштабних походів проти татар.

Козаки обирали для розташування Січей місця, які самою природою були зроблені неприступними, – острови й півострови, а укріплювали їх за допомогою дерев'яно-земляних споруд. Запорозькі Січі обкопувались ровом, а навколо них насипався вал, висота якого сягала за 10 метрів. На вершині валу встановлювався частокіл із загострених паль. Менш захищені для противника місця укріплювались дерев'яними вежами із встановленими на них гарматами. Більшість виходів із фортеці робилися вузькими і прикривались бійницями. Всередині Січі знаходився майдан із січовою церквою. Навколо січового

майдану стояли довгі казарми – курені, у яких мешкали козаки. Крім куренів, навколо січової площі стояли курінні скарбниці, комори, будинки окремих старшин, пушкарня. Пізніше Січ стала великими торговельними центром. Тому поруч із січовою фортецею розміщувалося передмістя з базаром. Там же знаходились і ремісничі майстерні.

Учениця Запорозька Січ була центром, в якому зосереджувались найвищі органи управління Вольностями Війська Запорозького Тут же знаходилась резиденція кошового отамана, який разом з військовою старшиною здійснював найвищу військову, судову та адміністративну владу на всій території Запорожжя. У Січі розміщувався її гарнізон. Він не був дуже численним і налічував кілька тисяч козаків, які тут постійно мешкали та забезпечували постійну боєготовність Війська Запорозького. Коли виникала потреба зібрати більше військо, то до служби закликалися запорожці, які проживали в зимівниках і перебували на промислах та жонаті козаки. За кілька днів Військо Запорозьке збільшувалося у кілька разів. Крім того, в Запорозькій Січі відбувалися ради, на яких козаки вирішували найголовніші питання свого життя, обирали старшину та ділили за жеребом угіддя.

Створена для боротьби з грабіжницькими нападами татар, Січ відіграла визначну роль і в загальноєвропейській боротьбі з турецькою агресією, стала плацдармом для багатьох козацьких походів на Кримське ханство й Османську імперію. Посилення наприкінці 16 ст. національно-релігійного гноблення в Речі Посполитій перетворило Запорозьку Січ у центр національно-визвольної боротьби українського народу під проводом Б. Хмельницького. В кінці XVIII ст. Запорозька Січ почала втрачати політичне та військове значення і була ліквідована російським урядом в 1775 році.

Піклуючись про відтворення історичної пам'яті та повернення до багатовікових традицій запорозького козацтва на території Національного заповідника «Хортиця» було створено історико-культурний комплекс «Запорозька Січ». Дана «Січ» не є копією жодної з вісьмох Запорозьких Січей. Це узагальнений образ козацької столиці, в якому представлено головні будівлі, притаманні Запорозьким Січам: церква, курені, будинок кошового отамана, канцелярія, військові скарбнички, школа, пушкарня. На передмісті: кузня, гончарня, шинок та «грецька хата» для заїзджих гостей. Історико-культурний комплекс «Запорозька Січ» на острові Хортиця покликаний дати сучасникам цілісне уявлення про таке унікальне явище, яким було в історії України запорозьке козацтво.

VI. Святогірська Свято-Успенська лавра

Учень:

Достовірна давня історія
Свято-Успенської
Святогірської Лаври

наповнена здебільшого легендами, переказами і припущеннями. Одні з них вказують на те, що вперше монастирська обитель постала на унікальних білоніжних крейдяних горах, у середній течії річки Донець, ще у VIII ст. і заснували монастир ченці з Візантії, які, рятуючись від переслідувань єретиків-іконоборців, переносили свої обителі на периферії Візантійської цивілізації. Інші джерела свідчать про генетичну пов'язаність Святогірської обителі з Києво-Печерським монастирем, ченці якого прийшли на береги Донця у 40-х рр. XIII ст., рятуючись від монголо-татарської навали на Київ.

Утім, перша писемна згадка про саму місцевість — Святі гори — зафіксована під 1526 р. у записках посла імператора "Священної Римської імперії німецької нації" барона Зігмунда Герберштайна, який прямував до Росії через українські землі й у виданих у Відні в 1549 р. "Записках про московитські справи" подав чимало історичних, географічних й економічних відомостей про Україну, де, серед іншого, вказував на наявність поблизу Великого Перевозу через Донець, у місцині Святі Гори, тисяч кам'яних баб — "скіфських Венер".

Святогірські ченці поруч з турботами про богослужбні книги, церковне начиння, мусили дбати і про порох, і про свинець, необхідні для відбиття ворожих нападів, адже тут проходив кордон Дикого Поля.

В 1767 р., настоятелем Святогірського монастиря став Лаврентій Кордет, який був духовним наставником відомого українського філософа Григорія Сковороди.

Відродження колишньої слави обителі розпочалось з указу імператора Миколи I 1844 р., за яким Святогірський монастир підлягав відновленню за чином і уставом Глинської пустині Курської єпархії. А вже наступного року було знайдено, реставровано і в 1846 р. освячено підземний храм преподобних Антонія і Феодосія Печерських. Невдовзі ж Святогірський монастир перетворився на один з найбільш шанованих у православному світі центр паломництва, відвідати який поспішали не лише жителі України, а й багатьох інших країн. У 2004 р. Священний Синод Української Православної Церкви прийняв рішення надати Свято-Успенському Святогірському чоловічому монастирю статус лаври. Нині Святі гори – це духовна, історична, культурна пам'ятка України та православного світу, красиве місце з чарівною природою.

VII. Хотинська фортеця

Учениця:

Хотинська фортеця – свідок численних війн та баталій. Протягом століть вона була центром розвитку ремесел і торгівлі, культури та економіки. Ця середньовічна красуня може багато розповісти тому, хто побажає вислухати її. Не випадково скелястий мис над Дністром наші предки називали «Хотинь». Назва міста походить

від дієслова «хотіти», оскільки мис був бажаним та надійним місцем для давніх поселенців. Завдяки міцній твердині та вигідному розташуванню Хотин став центром розвитку ремесел і торгівлі, які, своєю чергою, сприяли розквіту його культури та економіки. Місто було важливим пунктом у європейсько-азійській торгівлі.

Розташований на основних транспортних магістралях, Хотин завжди привертав увагу завойовників. З метою захисту від них була споруджена фортеця, яка пережила століття і бачила під своїми мурами полчища воїнів Османської імперії, повстанців Мухи, народних месників Дитинки, вояків Дмитра Вишневецького (Байди), Петра Дорошенка. Під час Визвольної війни українського народу проти польської шляхти у Хотин двічі вступали війська Богдана Хмельницького. Відома Хотинська фортеця і подіями Хотинської війни, яка проходила під стінами фортеці у вересні – на початку жовтня 1621 р. Ця війна прославила запорозьких козаків та їхнього гетьмана Петра Конашевича-Сагайдачного і стала переломним моментом в історії Османської імперії. Перемога під Хотином врятувала Західну Європу від вторгнення яничар, справила сильне враження на всі народи і набула відголосу у світовій літературі.

Упродовж XVII ст. Хотин переходив з рук до рук, ним володіли і польські королі, і турецькі феодали, не раз місто визволяли запорозькі козаки. Під час Визвольної війни у Хотині перебували війська Богдана Хмельницького (1650–1653 рр.). Тільки на початку XVIII ст. туркам вдалося остаточно закріпитися в Хотині і в фортеці. Після реконструкції 1712–1718 рр. (за участю французьких інженерів) вона стала наймогутнішим вузлом османської оборони на сході Європи. І хоча в XVIII–XIX ст. фортеця поступово втрачає своє оборонне значення, та під її мурами продовжували кипіти битви.

У 1826 р. місту Хотину був наданий герб: в золотому полі срібна фортеця з трьома баштами; на двох крайніх вміщено по бунчуку, а на середній – півмісяць на держаку; над ним хрест-навхрест – дві шаблі лезами вниз, над ними – срібний хрест на ознаку взяття Турецької фортеці.

У Хотинській фортеці проводилися зйомки багатьох художніх фільмів, серед яких «Гадюка», «Захар Беркут», «Балада про доблесного лицаря Айвенго», «Три мушкетери», «Стріли Робін Гуда». Серед недавніх – екранізація твору відомого українського письменника Юрія Мушкетика «Яса» та зйомки кінострічки «Запорозька Січ» за повістю Миколи Гоголя «Тарас Бульба».

VIII. Кам'янець-Подільська фортеця

Учень:

До складу Кам'янецької фортеці входять одинадцять башт, кожна з яких має свою назву й історію. Так, найвища башта названа Папською тому, що була

збудована на кошти, надіслані Папою Римським Юлієм II. Ще її називають Кармелюковою, бо в ній тричі був ув'язнений український народний герой Устим Кармелюк. У Чорній (кутовій) башті знаходиться криниця завглибшки 40 м і діаметром 5 м, видобана у скелі. У підземеллях Замкового комплексу відкрито експозиції, що відтворюють сторінки його історії. У західному бастіоні реконструйовано панораму оборони замку 1672 р. під частурецької навали. У східному бастіоні розміщено експозицію, присвячену історії легкої метальної зброї на Поділлі, де відвідувач може вистрілити з арбалета, відчувши себе середньо-вічним воїном. До нашого часу збереглася система ходів і казематів.

За попередньою, домовленістю, можна стати учасником нічної театралізованої екскурсії Старою фортецею. Екскурсію у вежах (баштах) і підземеллях фортеці проводить кам'янецький «староста» та його «свита», які цікавими розповідями, піснями, танцями не лише знайомлять екскурсантів з історією замку та озброєнням, а й створюють неповторне відчуття подорожі у часі. Відвідувачі фортеці мають змогу поїздити верхи на конях, постріляти з арбалетів та луків, власноруч викарбувати пам'ятну монету.

ІХ. Херсонес – історична часточка України

Учень:

ХерсонесТаврійський був заснований 422–421 рр. до н. е. грецькими вихідцями з Гераклеї Понтійської як грецька колонія на північному узбережжі Чорного моря і за античної доби став важливим торговельним, ремісничим і політичним центром південно-західного узбережжя Криму. Херсонес розміщений у

південно-західній частині Криму, біля Карантинної бухти в межах сучасного міста Севастополя. Найдавніші археологічні знахідки в Херсонесі — уламки чорнофігурної кераміки — датуються VI століттям до н. е. За свідченням Страбона, поряд з Херсонесом Таврійським знаходилося інше місто, яке Страбон називає Давній Херсонес, що, можливо, дало назву для Херсонеса Таврійського. Уже через століття після заснування територія Херсонесу охоплювала весь півострів, що лежить між Карантинною і Пісочною бухтами (в перекладі з грецької «Херсонес» якраз і означає півострів). Економічний і політичний розквіт Херсонесу Таврійського припадав на IV–II ст. до н. е. Він був демократичною державою, карбував власні монети. Основою його економіки було виноградарство, рибний промисел, ремесла і торгівля (збіжжям, а також худобою та рибою) з іншими грецькими містами, скіфами й таврами

У III ст. до н. е. в Херсонесі жив і працював історик Сіріск, перший історик на теренах України. Сіріск зробив опис історії міста Херсонеса та його взаємин з Боспорським царством, проте його праці не збереглися. Припускають,

що, як і Геродот, він виступав у театрі, а саме в Античному амфітеатрі Херсонеса, спорудженому в той час.

За весь час існування міста-держави херсонесцям доводилося вести численні війни. У II століття до н. е. Херсонес вів тривалу війну зі скіфами. Була втрачена Керкінітида, зруйнований Калос Лімен, ворог неодноразово стояв біля воріт міста. Херсонес був змушений звернутися за допомогою до понтійського царя Мітрідата VI Євпатора, який направив до Криму великий загін на чолі з полководцем Діофантом. Діофант на чолі об'єднаної армії, куди входили херсонеські і понтійські війська, протягом трьох кампаній (у 110-107 рр. до н. е.) розгромив скіфів, взяв Феодосію, дійшов до Керченського півострова й захопив Пантікапей. Проте Херсонесу не вдалося зберегти свою самостійність: він увійшов до складу держави Мітрідата. Відтоді місто перебувало в тривалій залежності від Боспорської держави.

Херсонес Таврійський був включений до світової спадщини ЮНЕСКО 23 червня 2013 на 37-й сесії Комітету всесвітньої спадщини ЮНЕСКО у Камбоджі. До списку була також внесена і хора — сільськогосподарська округа навколо Херсонесу. Рішення про включення було одноголосним. Єдине зауваження стосувалося до величезної православної церкви-новобудови у самому центрі Херсонеського городища, що, на думку деяких археологів, шкодить древньому пам'ятникові.

Учениця:

Україно!

Сивий степ – моя колиска

І спасибі, що його ти зберегла

Я вклонюся цьому степу низько-низько,

поцілую чисту воду джерела.

Україно! Чую голос не далеко:

ти могил не обмини, е обмани!

Я не знаю – джерело чи око предка

пильно дивиться на мене з глибини.

Учень:

Слава країни – це не лише її територія, мова, природні багатства, а головне – люди, які своїми здобутками прославляють країну на весь світ. Слід згадати найвидатніших з-поміж тих, чиї імена назавжди увійшли в історичну пам'ять, у душу народу українського:

Тарас Григорович Шевченко – український поет, громадський діяч, і, як кажуть самі українці, духовний батько сучасного українського народу.

Григорій Сковорода – педагог, поет, автор трактатів, байок, пісень.

Микола Лисенко, український композитор, автор опер «Тарас Бульба», «Наталка Полтавка», «Енеїда», автор дитячих опер і оперет.

Михайло Грушевський – історик, організатор української науки, автор ілюстрованої історії України.

Ігор Тамм – видатний фізик-теоретик, лауреат Нобелівської премії з

фізики. Його дитинство пройшло у Єлисаветграді (нині Кіровоград), закінчив Єлисаветградську чоловічу гімназію (1913 р.).

Микола Амосов – видатний український лікар, учений у сфері серцево-судинної хірургії, біокібернетик.

Леонід Каденюк – перший космонавт незалежної України, Герой України.

Відомі українські спортсмени:

Сергій Бубка (стрибки з жердиною), Лілія Подкопаєва (спортивна гімнастика), Оксана Баюл (фігурне катання), Яна Клочкова (плавання), Олег Блохін і Андрій Шевченко (футбол), Ірина Дерюгіна і Ганна Безсонова (художня гімнастика), брати Віталій та Володимир Клички, Василь Ломаченко і Олександр Усик (бокс).

Герої України:

Савченко Надія Вікторівна — українська військова, штурман-оператор вертольота Мі-24 16-ї окремої бригади армійської авіації Сухопутних військ Збройних Сил України, старший лейтенант, Герой України.

Забродський Михайло Віталійович - український військовий, командуючий Високомобільними десантними військами Збройних Сил України, генерал-майор, Герой України.

Зеленський Євгеній Олександрович - випускник Академії сухопутних військ, загинув в місті Щастя Луганської області . Герой України.

Завада Богдан Олексійович - лейтенант Національної гвардії України, командир роти спецпризначенців в/ч 3029, загинув в ході боїв за село Маринівка в Донецькій області, Герой України

Сенюк Тарас Михайлович - підполковник. Командир 1-го аеромобільно-десантного батальйону 95-ї окремої аеромобільної бригади Високомобільних десантних військ ЗС України. героїчно загинув в зоні АТО. Герой України.

Могилко Костянтин Вікторович- підполковник. Командир літака, командир ескадрильї «Блакитна стежа» 15-ї окремої бригади транспортної авіації Повітряних Сил Збройних Сил України (авіабаза Бориспіль). Ціною власного життя скерував літак, збитий ворогом, за межі житлових кварталів Слов'янська. Герой України.

Кульчицький Сергій Петрович - вертоліт, на якому знаходився генерал-майор Сергій Кульчицький та ще 12 військових, був збитий терористами неподалік гори Карачун. Герой України.

Березовий Микола Вікторович— український громадсько-політичний діяч. Голова Горлівського міського осередку Донецької обласної організації партії «УДАР». Борець батальйону міліції спеціального призначення «Азов». Загинув у бою. Герой України.

Учитель:

Наша перша в цьому навчальному році подорож Україною завершується. Ми ще раз переконалися, що Україна – єдина, соборна, унітарна Держава. Ми, українці, пишаємось тим, що наша Україна ніколи не поневолювала інші народи, не вела загарбницькі війни, а лише захищала себе від ласих на чуже добро близьких і далеких сусідів. Для збереження цілісності та незалежності

України відбулася революція гідності. Ми схиляємо голови перед пам'яттю загиблих і висловлюємо впевненість в тому, що наш народ зробить все можливе і неможливе, щоб в нашій країні запанував мир і спокій. Настане час і Україна буде успішною європейською державою.

Учениця:

Я - Україна, я - страдниця-мати, Яка
споконвіку була у ярмі Турецьким,
російським... Та всіх не назвати, Бо зайти
є різні, а муки одні. Не тільки чужинці
мене шматували, Були і свої в нас
жорстокі тирані. Вони видавали укази й
закони, Тому і загинуло всіх нас
мільйони. Немов маля, що в муках
народилось, У долі, радості і різних
неладах, - Так я з неволі відродилась І
намагаюся стояти на ногах. Ще зовсім
молода та непокірна, А на чолі -
блакитно-жовтий стяг, Прошу мені
служити вірно, Нехай Господь
благословить мій шлях.

Учень:

На світі багато чудових країн,
Мені наймиліша, найкраща країна,
Яка піднялася, мов Фенікс, з руїн,
Безсмертна моя Україна.
Ти з давніх віків непокірна була
І волю свою боронила невпинно.
Нарешті збулося – її здобула
Звитяжна моя Україна.
На землях твоїх неозорих степів

Живе працюювита і чесна родина,
Хвилюється колосом стиглих хлібів
Моя золота Україна.
В садах і дібровах в вечірні часи
Чарує нас пісня дзвінка солов'їна,
І чути співочі дівчат голоси, –
Пісенна моя Україна.
Тепер ще не легко живеться тобі,
Є в тому, мабуть, особлива причина.
Та все подолає в тяжкій боротьбі
Незламна моя Україна.
Квітує, мов калина, над плесами вод,
Будь в дружбі і праці міцна та єдина.
Хай буде щасливим твій вільний народ,
Прекрасна моя Україно!

Звучить Державний Гімн України

Використані джерела:

<http://nzsk.org.ua/>

<http://www.kmv.gov.ua/>

<http://sophia.sophiakievska.org/>

Енциклопедичне видання у 6-ти томах «Україна: хронологія розвитку»,
видавництво «Кріон»